

**ANALIZA
EGZAMINU ÓSMOKLASISTY Z JĘZYKA
POLSKIEGO**

2022 rok

Małgorzata Pęciak

**Egzamin ósmoklasisty z języka polskiego odbył się
24 maja 2022r.**

Rozpoczął się o godzinie 9.00 i trwał 120 minut.

Uczniowie bez dysfunkcji oraz uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się rozwiązywali zadania w arkuszu standardowym.

W tym roku na egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego umiejętność czytania utworów literackich i odbioru tekstów kultury sprawdzano za pomocą zadań zamkniętych różnego typu

– wielokrotnego wyboru, na dobieranie, prawda-fałsz oraz zadań otwartych krótkiej i i rozszerzonej odpowiedzi.

Zadania sprawdzały stopień opanowania wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach ogólnych i szczegółowych. Arkusz standardowy zawierał 19 zadań.

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań można było uzyskać maksymalnie 45 punktów, w tym 12 punktów za rozwiązanie zadań zamkniętych oraz 33 punkty za rozwiązanie zadań otwartych.

Arkusz składał się z dwóch części.

Pierwsza część zawierała 18 zadań zorganizowanych wokół dwóch tekstów zamieszczonych w arkuszu: tekstu literackiego (fragmentu „Zemsty” Aleksandra Fredry) oraz nieliterackiego (fragmentu tekstu „Pochwała przyjaźni,” którego autorem jest Andrzej Kojder). Zadania w tej części arkusza wymagały od ucznia znajomości wybranych lektur obowiązkowych, udzielenia odpowiedzi na pytania dotyczące treści tekstów zawartych w arkuszu egzaminacyjnym, interpretacji tekstu kultury – grafiki Pawła Kuczyńskiego oraz napisania zaproszenia.

W drugiej części arkusza uczeń wybierał jeden z dwóch tematów: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym – rozprawkę – albo wypowiedź o charakterze twórczym – opowiadanie.

Zadania sprawdzały umiejętność odbioru tekstów kultury, umiejętność wnioskowania i argumentowania oraz kompetencje z zakresu kształcenia językowego.

W arkuszu znalazły się również dwa zadania wymagające od uczniów wiedzy i umiejętności z zakresu gramatyki (zadanie nr 9,17.) oraz zadanie wymagające umiejętności tworzenia formy użytkowej – zaproszenie (zadanie 18.) .

Zadania w obu wiązках sprawdzały umiejętności zapisane przede wszystkim w trzech obszarach podstawy programowej:

- kształcenie literackie i kulturowe,
- kształcenie językowe,
- tworzenie wypowiedzi.

W drugiej części arkusza uczeń wybierał jeden z dwóch tematów wypracowania:

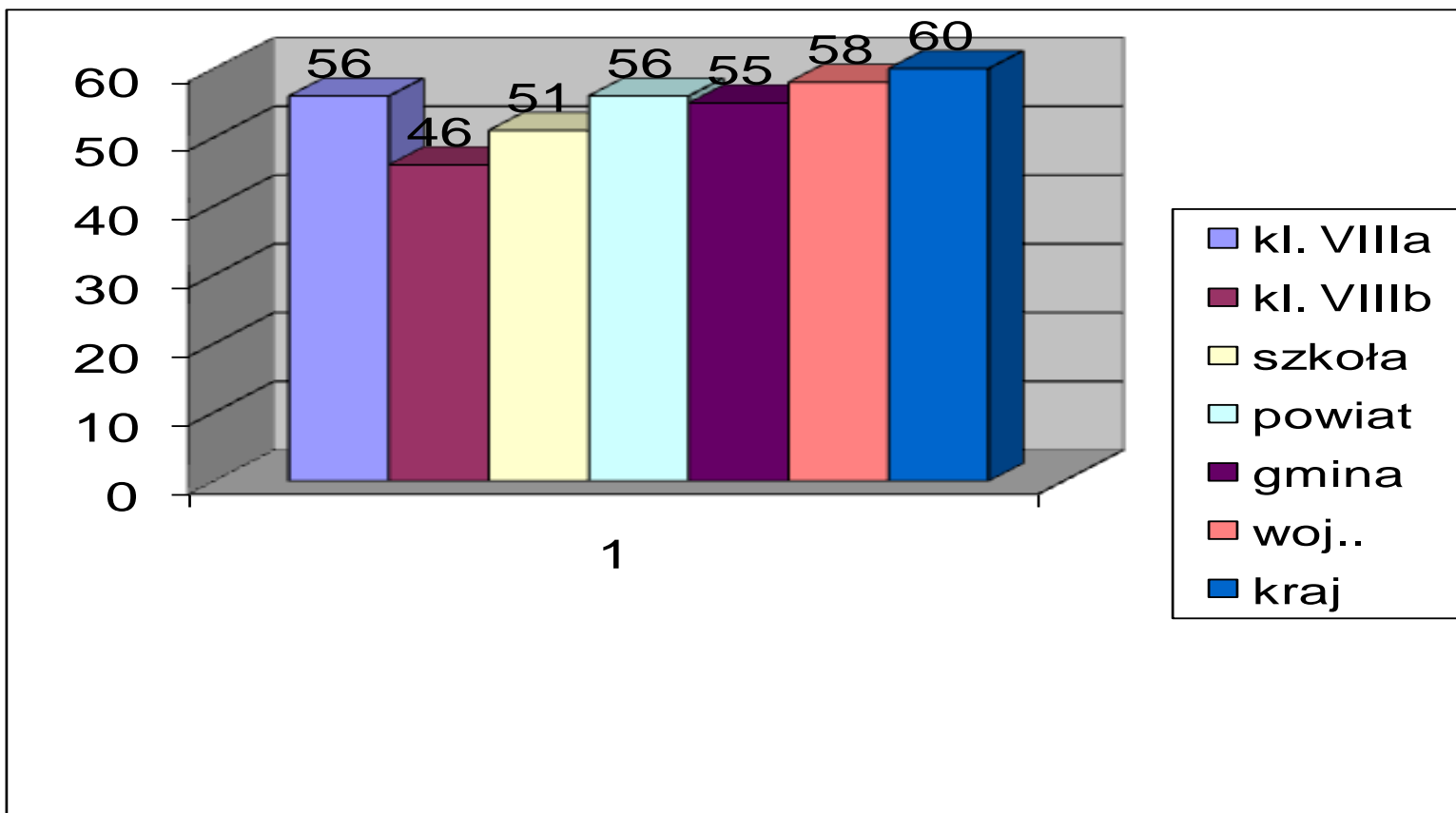
wypowiedź o charakterze argumentacyjnym

- Napisz rozprawkę, w której rozważysz trafność stwierdzenia, że z przyjacielem łatwiej pokonywać trudności. W wypracowaniu uczeń mógł odwołać się do wybranej lektury obowiązkowej oraz innego utworu literackiego.
- Napisz opowiadanie o spotkaniu z jednym z bohaterów wybranej lektury obowiązkowej. Wspólna przygoda skłoniła Cię do refleksji, że warto było przenieść się do świata przedstawionego tej lektury. Wypracowanie powinno dowodzić, że dobrze znasz wybraną lekturę obowiązkową. Pisemna wypowiedź zdającego powinna liczyć co najmniej 200 wyrazów.

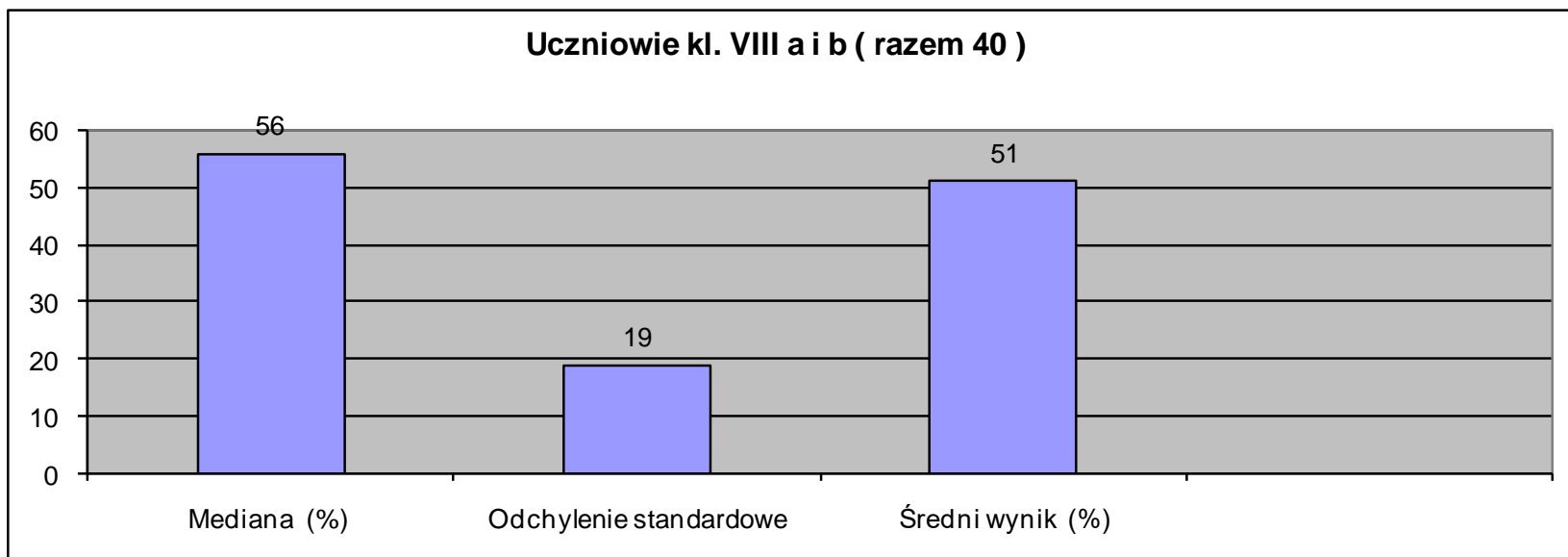
Średni wynik z egzaminu z języka polskiego (w procentach)

Oddział	Kl. VIII A	Kl. VIII B	Szkoła	Powiat	Gmina	Województwo	Kraj
Język polski	56	46	51	56	55	58	60

Średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego (w procentach) na wykresie

Wartości podstawowych wskaźników statystycznych z języka polskiego w dwóch klasach (łącznie)

Umiejętność rozumienia utworów literackich i odbioru tekstów kultury

sprawdzały zadania zamknięte – od 1.,2.,4,5.,6 oraz zadanie 8 10. – skupione wokół fragmentu utworu pt. „Zemsta”.

Wśród zadań otwartych, badających wspomnianą wyżej umiejętność i związanych z fragmentem „Zemsty”, znalazły się zadania 3., 7. i 8.

Wszystkie informacje potrzebne do udzielenia poprawnych odpowiedzi były zawarte w przytoczonym fragmencie „Zemsta”. Natomiast w zadaniu 8., aby sprostać wymaganiom określonym w poleceniu, należało wykorzystać nie tylko **informacje zamieszczone we fragmencie**, ale również wykazać się znajomością **innych utworów z kanonu lektur obowiązkowych..**

Zadanie 1. odnosiło się do sytuacji opisanej w przytoczonym w arkuszu egzaminacyjnym fragmencie komedii „Zemsta”

Polegało na wyciągnięciu wniosków wynikających z przesłanek zawartych w tekście. Zadanie polegało na rozpoznaniu w nim prawdę lub fałsz.

Okazało się umiarkowanie trudne – 63% ósmoklasistów prawidłowo wskazało prawidłowo.

Bardzo trudne okazało się **zadanie 10.**, które dotyczyło zagadnień z zakresu kształcenia językowego. Za poprawne rozwiązanie tego zadania uczeń mógł otrzymać 1 punkt.

Zadaniem ucznia było uzupełnienie krótkiego tekstu trzema brakującymi przecinkami. Przy rozwiązywaniu tego zadania uczeń musiał wykazać się znajomością zasad interpunkcyjnych dotyczących wtrąceń oraz zdań złożonych współrzędnie lub podrzędnie. Aby poprawnie rozwiązać to zadanie, należało w zdaniach złożonych wstawić dwa przecinki w miejscach oznaczających granicę zdań składowych (czyli przed spójnikami „gdy” oraz „więc”) oraz poprawnie oznaczyć przecinkiem końcową granicę wtrącenia (po wyrazie „wojewoda”). Wymaganiu stawianemu w tym zadaniu sprostało 18% ósmoklasistów.

Łatwe dla tegorocznych zdających było **zadanie 6**. – wśród zadań zamkniętych badających umiejętność czytania utworów literackich i odbioru tekstów kultury.

Poprawnej odpowiedzi udzieliło **90%** zdających. W tym zadaniu uczniowie, aby udzielić poprawnej odpowiedzi, musieli wykazać się nie tylko umiejętnością wyszukiwania informacji we fragmencie zamieszczonym w arkuszu, ale także wiedzą na temat całego utworu „**Zemsta**”. W zadaniu należało wyodrębnić wątki i wydarzenia.

Wśród **zadań otwartych** badających umiejętność czytania utworów literackich i odbioru tekstów kultury w oparciu o zamieszczony w arkuszu fragment lektury znalazło się zadanie **3.** oraz **7.**, które okazało się dla tegorocznych zdających **trudne** – poprawnej odpowiedzi udzieliło **44%** uczniów; w tym zadaniu uczeń miał wybrać z dwóch kadrów filmowych jedną sytuację komiczną, określić, jaki to rodzaj komizmu i jeszcze uzasadnić. Musiał znać pojęcie „**komiz**” i rozpoznać jego rodzaje.

Umiejętność odbioru tekstu i wyszukiwania w nim potrzebnych informacji sprawdzały również zadania odnoszące się do **tekstu nieliterackiego „Pochwała przyjaźni”** Andrzeja Kojdera (**zadania: 11., 12., 13., 14., 15**).

Zadanie 11. okazało się **bardzo trudne** dla uczniów. W tym zadaniu należało uzupełnić podane zdania tak, aby powstało streszczenie tekstu. W pełni poprawnie rozwiązało to zadanie **34%** zdających.

Łatwym zadaniem okazało się **zadanie 12.**, które wymagało od zdających wyszukiwania w tekście informacji ważnych od informacji drugorzędnych. Niezbędne było pełne zrozumienie tekstu Andrzeja Kojdera. Opanowaniem tych umiejętności wykazało się **93%** zdających.

Większość uczniów poradziło sobie też z **zadaniem nr 13.**, w którym należało wykazać się właściwym zrozumieniem tekstu, a szczególności odczytać refleksję autora na temat przyjaźni. Postawionym w zadaniu wymaganiom sprostało **70%** ósmoklasistów.

W zadaniu 14. sprawdzano rozumienie dosłownego i przenośnego znaczenia sformułowania „*wprawdzie zwycięzca ma wielu przyjaciół, ale zwyciężony ma dobrych przyjaciół*” z tekstu „**Pochwała przyjaźni**”. Uczniowie mieli poprawnie sformułować właściwe znaczenie tego zwrotu. Zadanie poprawnie rozwiązało **30%** ósmoklasistów. Zadanie okazało się **trudne.**

Zadania badające stopień opanowania umiejętności czytania utworów literackich i odbioru tekstów kultury

- wymagały od uczniów wykazania się sprawnością wyszukiwania informacji,
- formułowania na ich podstawie wniosków,
- podejmowania decyzji, które z tych informacji są ważne, a które drugorzędne.

Przy pomocy tych zadań sprawdzano, czy zdający potrafią połączyć, przetworzyć, zinterpretować i ocenić informacje zawarte w tekstach źródłowych oraz w poleceniach do zadań.

Umiejętności językowe

Umiejętności językowe ósmoklasistów badano w arkuszu egzaminacyjnym między innymi **w zadaniu 9. oraz 17.**

Zadanie 16., sprawdzające znajomość części zdania i ich funkcji w zdaniu, poprawnie rozwiązało **23%** ósmoklasistów. Zadanie okazało się **bardzo trudne**. Trudność zdającym sprawiło określenie, jaką częścią zdania jest wyraz **zamek** oraz **określenie jego funkcji w zdaniu** (ósmoklasiści **błędnie wskazywali na dopełnienie**).

Umiejętność rozpoznania wyrazu podstawowego i pochodnego oraz rozpoznania rodziny wyrazów sprawdzano w zadaniu 17.1., 17.2. . Uczniowie mieli z podanych wyrazów wybrać te, które należą do tej samej rodziny wyrazów oraz dopisać orzymiotnik należący do tej samej rodziny wyrazów, do której należą wyrazy **wróg i wrogość**. Zadanie to okazało się **umiarkowanie trudne. W zadaniu 17.1 – poprawnie rozwiązało 55% uczniów a 17.2. – 63%.**

Wyniki uzyskane przez zdających mogą świadczyć o tym, że znajomość zagadnień z zakresu gramatyki języka polskiego pozostaje na niskim poziomie.

Umiejętności argumentacyjne; odwoływanie się do lektur

W tegorocznym arkuszu egzaminacyjnym pojawiły się zadania, które sprawdzały stopień opanowania umiejętności wykorzystywania środków retorycznych (Uczniowie powinni wykazać się dobrą znajomością lektur obowiązkowych oraz umiejętnością interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury.

Zdający mieli dokonać odpowiedniego wyboru, a następnie logicznie, rzeczowo i przekonująco go uzasadnić. Ponadto zakładano, że w argumentacji odwołają się oni do konkretnych pozycji z listy lektur obowiązkowych .

Umiejętności argumentacyjne; odwołanie się do lektur

Umiejętność **tworzenia argumentów** do postawionej tezy badano m. in. za pomocą **zadania nr 8.. Dodatkowo sprawdzano, czy uczniowie znają i rozumieją poznane utwory z lektur obowiązkowych.**

Uczniowie stanęli przed koniecznością dokonania wyboru lektury i bohatera. Musieli zdecydować, że wybrany przez nich bohater spełnia warunki polecenia, a następnie wykazać to w swojej argumentacji.

Za poprawne rozwiązanie mogli zdobyć **2 punkty**. W przypadku częściowej realizacji zadania (brak tytułu lektury obowiązkowej **bądź przywołania odpowiedniej sytuacji z utworu**) zdający otrzymywali **tylko 1 punkt**.

Analiza rozwiązań uczniowskich wskazuje, że zadanie to było umiarkowanie trudne dla egzaminowanych – **50 %** ósmoklasistów sprostało wymaganiom.

Tworzenie wypowiedzi i forma użytkowa – zaproszenie

Tak jak w latach 2020 i 2021 tegoroczni zdający mieli też do napisania tekst zaproszenia.

Odpowiedź była oceniana w dwóch kryteriach – realizacji treści i formy (2 punkty) oraz poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej (1 punkt). **Za poprawne wykonanie** zadania uczeń otrzymywał więc **3 punkty**.

Aby otrzymać **3 punkty**, uczniowie powinni uwzględnić 5 wymagań formalnych, tzn. zawrzeć w swoim zaproszeniu informacje o tym,

- kto zaprasza,
- kogo zaprasza,
- na co zaprasza,
- kiedy

- gdzie spotkanie się odbędzie,
- a także, zgodnie z treścią polecenia, zachęcić adresatów dwoma argumentami do wzięcia udziału w tym wydarzeniu.

W zakresie poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej dopuszczalne było popęlnienie **łącznie dwóch błędów (niezależnie od kategorii).**

Ósmoklasiści dobrze poradzili sobie z realizacją treści i formy. Postawionym w zadaniu wymaganiami sprostało **86 % uczniów**, natomiast z zachowaniem **poprawności językowej - tylko 25%** uczniów sobie poradziło.

Tworzenie dłuższej formy wypowiedzi – wypracowanie

Umiejętność tworzenia dłuższej formy wypowiedzi – nie krótszej niż **200 wyrazów** – sprawdzano w **zadaniu 19**. Ósmoklasiści mieli do wyboru dwie formy wypowiedzi:

- wypowiedź o charakterze argumentacyjnym – **rozprawka** lub
- wypowiedź o charakterze twórczym – **opowiadanie**

Oba tematy wymagały odwołania do lektury obowiązkowej.

W dłuższej formie pisemnej oceniano z ośmiu obszarów, tj.

- Realizacja tematu wypowiedzi
- Elementy twórcze
- Kompetencje literackie i kulturowe
- Kompozycja tekstu
- Styl
- Język
- Ortografia
- Interpunkcja

W kryterium **realizacji tematu** ósmoklasiści mogli otrzymać **2 punkty**, o ile ich wypowiedź spełniała wszystkie warunki zadania. Taki wynik uzyskało **80%** uczniów. Od ósmoklasistów oczekiwano twórczego wykorzystania lektury obowiązkowej.

W kryterium 2. **Elementy retoryczne** maksymalną liczbę punktów możliwych do zdobycia (**5 punktów**) otrzymało **56 %** ósmoklasistów. Tegoroczni ósmoklasiści poradzili sobie także z wymaganiem dotyczącym **funkcjonalnego wykorzystania znajomości lektury obowiązkowej i innego tekstu literackiego (kryterium 3. Kompetencje literackie i kulturowe)**. Poprawnej odpowiedzi udzieliło **71%** uczniów .

Odpowiedni dobór postaci czy wydarzeń miał duże znaczenie, ponieważ służył nadrzędnemu celowi, jakim była możliwie pełna realizacja tematu.

Uczniowie słabiej poradzili sobie z realizacją wymagań dotyczących kryterium kompozycji. **Tylko 63%** z nich otrzymało maksymalną liczbę punktów **(2 punkty)**, co oznacza, że swoje rozważania na temat problemu sformułowanego w temacie zawarli w układzie zgodnym z formą wypowiedzi. miały wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a części te zostały graficznie wydzielone. Stosowali akapity lub interlinie.

Styl

Oceniając wypracowania w kryterium **Styl**, egzaminatorzy rozważali, czy styl wypowiedzi jest adekwatny do jej treści i formy, czyli odpowiedni dla rozprawki albo opowiadania.

Ósmoklasiści przystępujący w tym roku do egzaminu z języka polskiego w zdecydowanej większości sprostali wymaganiom dotyczącym stylu wypowiedzi. Maksymalną liczbę punktów za to kryterium (**2 punkty**) otrzymało ok. **90% uczniów**.

Język, ortografia i interpunkcja

Analiza wypracowań ósmoklasistów wykazała również, że zdający nadal mają bardzo duże trudności w zakresie poprawności językowej. W kryterium **Język**. Poziom tego wykonania to **5%**, przy czym należy zwrócić uwagę na fakt, że maksymalną liczbę punktów za to kryterium (**4 punkty**).

Za poprawne stosowanie reguł ortograficznych w kryterium **Ortografia** uczniowie mogli uzyskać maksymalnie **2 punkty**. Otrzymywali taki wynik, jeśli napisali wypracowanie bezbłędnie albo popełnili tylko jeden błąd ortograficzny. Bardzo słabo to kryterium wypadło, bo zaledwie poziom wykonania wyniósł **6%** .

Tegorocznym ósmoklasistom **interpunkcja** także sprawiła bardzo **dużo trudności** (poziom wykonania to – **3 %**).

Tak niski poziom opanowania umiejętności interpunkcyjnych spowodowany jest m.in. trudnością w opanowaniu przez zdających zasad interpunkcyjnych obowiązujących w języku polskim.

Wnioski i rekomendacje

Ósmoklasiści na tegorocznym egzaminie – podobnie jak w roku ubiegłym – najlepiej poradzili sobie z zadaniami sprawdzającymi wiadomości i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego.

Nieco trudniejsze dla uczniów okazały się zadania sprawdzające wiadomości i umiejętności z zakresu kształcenia językowego.

Umiarkowanie trudne dla zdających okazały się zadania z zakresu tworzenia dłuższych form wypowiedzi.

Zdający najlepiej opanowali umiejętności posługiwania się stylem adekwatnym do wybranej formy i tworzenia logicznej kompozycyjnie wypowiedzi.

Najwięcej problemów przysporzyło poprawne zastosowanie zasad interpunkcyjnych, ortograficznych a także umiejętne posługiwanie się poprawną polszczyzną.

Analiza wyników uzyskanych przez zdających na egzaminie będzie na pewno przydatna do planowania pracy dydaktycznej. Zatem w praktyce szkolnej warto:

- kształcić umiejętność określania rodzaju literackiego, do którego należy dany utwór oraz gatunku literackiego,
- doskonalić umiejętność czytania ze zrozumieniem poprzez pracę z wybranymi fragmentami tekstów literackich, ze szczególnym uwzględnieniem utworów literackich pisanych wierszem lub należących do dramatu,
- kształtować umiejętność argumentowania poprzez odwołanie się do przykładów z utworów literackich, w tym szczególnie z lektur obowiązkowych,
- doskonalić umiejętność odczytywania sensów dosłownych i przenośnych wypowiedzi ,

- kształcić umiejętności językowe w taki sposób, aby umożliwić uczniom posługiwanie się szerokim zakresem środków językowych, a zatem doskonalić umiejętności budowania różnorodnych typów wypowiedzeń,
- kształcić umiejętność rozpoznawania odmiennych i nieodmiennych części mowy, a w przypadku odmiennych – doskonalić umiejętność odmiany przez przypadki, w tym szczególnie rzeczowników o nietypowej odmianie
- doskonalić umiejętność określania funkcji składniowych wyrazów w zdaniu
- doskonalić znajomość reguł ortograficznych i zasad interpunkcyjnych.